

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 27.

ANULU XXIV.

Sabiiu 113 Aprile 1876.

Telegrafu'le este Duminec'a si Joi'a, la fie-care
douce septemani cu adausulu Foisioerei. — Prenu-
meratiunea se face in Sabiiu la expeditura foiei, pre-
afara la a. r. poste cu bani gat'a prin scrisori fran-
cate, adresate către expeditura. Pretiulu prenumera-
tiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a.
iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trocealealte parti ale Transilvaniei si pentru pro-
vinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pr
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tier
streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intai'a ora
cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr.
si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitarea de prenumeratione

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iu-
niu) alu anului 1876. — Pretiulu a-
bonamentului pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchia'a au-
stro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strai-
natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu
intardi cu tramitarea prenumeratiuni-
loru.

Adresele ne rugamu a se scrie
curatu, a se pune numai post'a
ultima, dara nu cate doue poste ul-
time, si in locu de epistole de
prenumeratiune recomandamu on.
publ. avisurile postali, (Posta-Utal-
vany. — Post-Anweisung.) ca
impreunate cu spese mai putiene si ca
mai sigure pentru inaintarea baniloru
de prenumeratiune.

Editor'a „Telegrafulu Ro-
manu“ in Sabiiu.

O programa vechia.

Privirile sunt astadi indreptate
mai cu sema asupra insurectiunei din
Bosni'a si Erzegovin'a si asupra tie-
nutei Serbiei si Muntenegrului. Dela
aceste se pare a aternă pacea seu
resbelulu, si dela aceste se pare a
aternă stramutarea politica ce are sa
se faca, seu sa nu se faca, in sudu-
ostulu Europei.

Doi factori remanu, celu putienu
in publicistic'adilei, neconsiderati, tac-
tori, cari, la o ulteriōra deslegare a
cestiuniloru orientali, negresitu voru
lua parte. Acesti'a sunt: Romani'a si
Greci'a.

Ce roluri le voru fi rezervate ace-
stor'a e greu de sciutu. Impartirea
rolurilor o decide diplomati'a euro-
pēna si unde nu mai ajunge acest'a,
desvoltarea eveneminteloru, cari si di-
plomati'a, pre de multe ori, nu e in
stare a le prevedē pāna in sfersitul
loru.

Greci'a a luat in tempulu din
urma putiena parte la miscările orien-
tali. Ocupata inlauntru pre multu cu
schimbările cele dese ale ministerie-
loru, a cadiutu inaintea lunei politice
asiā de multu, incātu multi facu soco-
tēl'a orientale fāra de a mai tienē
comptu si de dens'a.

Romani'a a fostu mai favorita de
sōrte in anii din urma. Ea a dove-
ditu Europei ca are insusirile unui
statu capabilu de o missiune mai
inalta politica. Guvernulu romānu
i-a succesu a inlocui fluctuatiunile, că-
roru erā espusa mainainte, cu stabili-
tate si a pune in loculu aventuriloru
politice prudenti'a. Cēsta din urma a
introduso pre nesimtite si pre nea-
steptate in concertulu staturiloru, cu
care a inceput a incheiā conventiuni
comerciale. Cu alte cuvinte, Romani'a
a devenitu unu factoru politicu, care
prin dovēd'a conventiuniloru se vede
ca e necesariu Europei. Mai mare in
intindere si cu o populatiune mai nu-
merōsa decātu Greci'a, Romani'a mai
are avantajulu, care in multe casuri

e si unu desavantagiū, ca e situata la
gurile Dunarei si intre trei complexe
mari de staturi mari.

De aceea rolulu Romaniei trebuie
sa fia mai insemnatu decātu alu Gre-
ciei la deslegarea cestiuniloru orien-
tali. Barbatii politici de acolo au in-
tiesu acestu rol si de vre-o patru
ani incōce l'au reprezentatu asiā, dupa
cum comandara interesele politice ale
romāniloru.

Astadi suntemu inaintea unei fase
nōue a crisei orientali si inaintea unei
fase nōue politice in Romani'a. Coin-
cidinti'a acest'a nu va fi calculata; in-
templarea inca lucra cāte odata cā si cal-
cululu. Senatululu Romaniei va fi as-
tadi alesu. Alegerea are sa decida
sōrtea ministeriului actualu. Ministe-
riulu ori remane, ori se duce.

De se duce, se nasce intrebarea,
care ministeriu va veni?

Dēca a priitu tieriei unu mini-
steriu moderatu in ani de linisce, cu
cātu mai vertosu va fi de lipsa unu
ministeriu moderatu in tempulu crisei
orientali. In moderatiune jace precau-
tiunea si acest'a cautu totu-dēun'a sa
aduca ordine si in cele mai mari com-
plicatiuni. Ceste din urma, fāra de
ordine, nu se potu descurcā nici odata
spre binele acelorū pre cari ii apuca
in vertejulu lorū; din contra ordinea
din precautiune si din sangele rece
alu moderatiunei prevede si inventēza,
delatura periculi si creaza situatiuni,
cari producu numai bine.

Pāna a nu veni Romani'a in sta-
rea sea de adi, si ochii Europei
erau indreptati asupra ei. Pre atunci,
precāndu erā inca impartita in doue
principate si diplomati'a si batea ca-
pulu cu intrebarea, ce se facu cu acele
doue tieri si care sa fia destinatiunea
loru. Este dreptu, ca de multe ori i
se da unu rolū nu pre placutu, rolulu
de compensatiune in un'a seu alta
constelatiune politica. Acestu rolū inse
numai in alternativ'a, dēca aceste doue
tieri nu voru fi in stare a se sustienē
cā statu de sine.

Pericululu acestei alternative inca
n'a trecut. Diplomati'a, carea lucra
cu regazu, are o memoria lunga si
combinatiunile ei sunt si mai lungi.
Ea nu se multiamesce numai a tōrce
firele diplomatice. Dēca nu pōte at-
cum ea le si innōda. Putienu i pasa ei
de frumosulu fāra noduri, seu de uri-
tulu cu noduri. Vorb'a ei este, sa tienā
firulu ei de olalta. Impregiurarea acē-
st'a demanda asiā dara prudenti'a si
precautiunea celorū ce capata unu
rolu politicu.

Romani'a inca are asiā dara cauza
de a fi prudenta si precauta.

Spre intarirea celorū dise repro-
ducemu mai la vale unu articulu din
„Grenzbote“ dela 1857, va se
dica, scrisu mai cu doue-dieci de ani
inainte, pre care lu recomandāmu deo-
sebitei atentiuni a barbatiloru politici
romāni. Lu recomandāmu pentruca
privimu intr'ensulu o programa vechia
a diplomatiei nemtiesci, in ceea ce
privesce Romani'a. *)

Fiindu-ca sinodulu archidiecesanu
este aprōpe incepemu astadi publica-
rea urmatoriului proiectu, ce proba-
bilu va veni la desbatere in sesiunea
din anulu acest'a.

*) Din lipsa de spatiu vomu publicā
articulu din cestiune in nrulu viitoriu.

Proiectu

de regulamentu pentru scōlele poporale si normale
gr. or. din archidiecesa (elaboratu in urm'a conclusu-
sului sinodului archidiecesanu din 16 Aprile 1875.
Nr. 55.)

§. 1. Scopulu invetiamentului in
genere e de a perfectonā pre omu
desvoltandu-i tōte facultātile spiritali
si inzestrandu-lu cu bunele moravuri
pentru a face dintr'ensulu unu mem-
bru folositoru alu societātiei in care
traiesce.

§. 2. Invetiamentulu preste totu
e obligatoriu pentru ori-ce individū
de ambele secse, dela alu sieselea
pāna la alu cincispredecelea anu alu
vietiei.

§. 3. In tōte scōlele romāne de
confessiunea ortodocsa-resaritenā in-
vetiamentulu e pus sub suprem'a
autoritate a bisericei autonome ro-
māne ortodocse resaritene.

§. 4. Cu tōte acestea autonomi'a
bisericei nu escluse nici decum drep-
tulu de suprema inspectiune ce com-
pete statulu pre bas'a legēi de instruc-
tiune publica din an. 1868 si intre
marginile acelei legēi.

Capu 2.

Divisiunea invetiamentului.

§. 5. Invetiamentulu se imparte
in primariu si secundariu.

§. 6. Sfer'a invetiamentului pri-
mariu nu se estinde decātu asupra
cunoscintieloru elementarie si prac-
tice din diferitele sciintie; elu se
ocupa mai alesu cu religiunea, cu ce-
tirea, scrierea si cu calcululu elemen-
tariu si practic.

§. 7. Invetiamentulu secundariu
tientesce la o cultura generala supe-
riōra, cu deosebire prin studiulu lim-
beloru si literaturēloru clasice si pre-
gatesce pre elevi pentru studiulu la
universitāti.

Capu 3.

Educatiunea.

§. 8. Māna in māna cu invetia-
mentulu trebuie sa mērga si educa-
tiunea omulu. Atātu pre tempulu
invetiamentului primariu cātu si pre
tempulu invetiamentului secundariu
trebuie sa se pōrte o deosebita grigie
pentru bun'a crescere a individiloru
supusi invetiamentului.

§. 9. Scopulu educatiunei este de
a deprinde pre omu cu bunele mora-
vuri si de a-lu face capabilu a traī
in societate cu semenii sei.

§. 10. Educatiunea se efectuēza
seu prin exemple invederate din viēti'a
practica si prin instructiunea morala
seu prin disciplin'a scolara.

Capu 4.

Institutele de invetiamentu.

§. 11. Institutele pentru invetia-
mentulu primariu sunt scōlele popo-
rali (primare) de 1, de 2, de 3 si de
4 clase, atātu pentru baieti cātu si
pentru fetitē. Scōlele de 4 clase se
numescu si scōle normale.

§. 12. Institutele pentru invetia-
mentulu secundariu suntu gimnasiile,
scōlele reale, precum si cele de fete,
care trecu preste 4 clase.

Capu 5.

Invetiamentulu primariu.

§. 13. Scopulu invetiamentului
primariu este de a dā tinerimei de
ambele secse o educatiune morala-re-
ligiōsa, de a-i desvoltā facultātile spi-
rituali si de ai inlesni perfectiunea
mai departe in viēti'a si de ai pune

temeulu la formarea de ōmeni har-
nici si folositori societātiei.

§. 14. Totu invetiamentulu pri-
mariu apartienu si scōlele de repeti-
tiune, precum si cursurile de adulti.

Capu 6.

Obligatiunea frecuentārei in scōlele
poporale.

§. 15. Parintii si tutorii copiiloru
de confesiunea ortod. resaritenā, pre-
cum si toti acei individi, sub a căroru
ingrigire s'aru aflā invetiāciei si ser-
vitori netrecuti preste anii de scōla,
sunt obligati a tramite pre copii si
pupilli lorū, si pre toti prunciū afla-
tori sub a lorū ingrigire, la scōla po-
porala din locu, la cursurile de adulti
si la scōla de repetitiune dela alu
6-lea pāna la alu 12-lea respective la
alu 15-lea anu alu vietiei.

§. 16. Dēca tatalu seu tutorulu
seu respectivulu ingrigitoru aru re-
tienē pre elevi dela frecuentarea scō-
lei, atunci aceluia mai intāiu se i se
faca o admonitiune seriōsa. Dēca res-
pectivulu nici in urm'a admonitiunei
facute nu si implinesce dator'i'a, atunci
se pedepsece pantru primulu casu cu
50 cr. v. a. pentru alu doilea cu 1 fl.
pentru alu treilea cu 2 fl. pentru alu
patrulea casu cu 4 fl. in favōrea fon-
duriloru scolastice. Cāndu nici aceste
pedepse nu s'aru dovedi efficace, atunci
prin intevenirea mai inalteloru au-
toritāti scolare elevulu impedeatu, de
a frecuentā scōla, se pōte pune sub
tutel'a altu-cuiva.

§. 17. Casurile, in care nefrecu-
entarea se pōte scusa, suntu cele ad-
mise in respectivele ordinatiuni ale
ministeriului instructiunei publice.

§. 18. Copiū cu morburu trupesci
seu spirituale se potu scuti de frecu-
entare pre tempu mai scurtu seu mai
indelungatu. Scutirea se face din par-
tea autoritātiloru locale pre bas'a unui
atestatu dela mediculu loculu.

§. 19. Copiū cu bōle contagiōse
seu bolnavi la minte si prin urmare
necapabili de invetiatura, se voru es-
chide din ori-ce scōla locala publica.

§. 20. Se da voie parintiloru a
instrui pre copii lorū acasa seu in
alte scōle fia publice ori private; acē-
st'a o voru aduce parintii la cuno-
scinti'a autoritātiei scolare din locu
printr'unu atestatu netimbratu. Auto-
ritātile scolare din locu voru purtā
de grige cā astfelu de copii sa se in-
struēscā in tōte obiectele acelea, care
se predau si in scōla publica si se
implinēscā anii prescisi pentru fre-
cuentare.

§. 21. Copiū instruiti acasa suntu
obligati a depune in fia-care anu esa-
menu inaintea invetiatoriloru dela re-
spectivele scōle publice locali.

Capu 7.

Despre scōle.

§. 22. Edificiile scolare, care
sunt a se zidi din nou, sa se asiedie
in locuri salubre, uscate; ele au se
cuprinda unu spatiu cātu se pōte mai
intinsu. Salele se fia destulu de nu-
merōse, largi luminōse si lesne de
aerisitu.

§. 23. Edificiile vechi au a se
reparā, dupa cātu va fi cu putintia,
conformu conditiuniloru din paragr.
precedentu.

§. 24. Singuratecele incaperi se
voru deosebi dupa secslu eleviloru.
Elevi de ambele secse potu petrece
in aceeași incapere numai pāna la
etatea de 10 ani.

§ 25. O clasa p^ote se continea celu multu 80 de elevi, calculandu-se pentru fia-care elevu unu spatiu dela 8—12 urme patrate.

§ 26. Fia-care comuna romana ortod. resar. e indatorata a radica pre spesele sele in locu unu edificiu scolaru corespunzandu conditiuniloru din § 22.

§ 27. Fia-care comuna e obligata a inzestra scol'a cu totu felulu de medilóce de invetiamentu, precum suntu globurile, chartele, tablele, sponghiile, creta s. c. l. in numeru sufficientu.

§ 28. Fia-care comuna e t^{ie}nuta a cumperá c^{ar}ti si alte recuise de scrisu pre s^{em}'a copiiloru seraci.

§ 29. Fia-care comuna e indatorata sa p^orte grige de salarisarea invetiatoriloru.

§ 30. Spre acoperirea diferiteloru cheltueli comun'a bisericesca e indreptatita a pune unu aruncu s^{eu} o contributiune pre toti locuitorii sei. (Acestu aruncu inse nu p^ote trece preste 5% din contributiunea directa ce se da statului.)

C a p u 8.

Fondurile scolare.

§ 31. T^ote comunele, care intretien scol'e in sensulu prescriptiuniloru de p^{ana} aici suntu obligate a intemeia fonduri scolare fia in proprietati nemiscat^ore, fia in bani gat'a, si a adauge dupa putintia aceste fonduri din anu in anu.

§ 32. Asemenea fonduri se potu intemeia si inmultit:

a) Din o parte de pamentu comunalu, fia de aratura, de fenatiu s^{eu} de pasiunitu;

b) Din contribuii cu bani s^{eu} cu bucate din partea singuraticiloru membru ai comunei;

c) Din donatiuni dela comune si dela particulari;

d) Din sum'a pedepselor pentru absentari.

§ 33. Fondulu scolaru nu se p^ote amesteca si confundá cu fondulu si averea bisericesca.

§ 34. Cu t^ote acestea administratiunea fondului scolaru se p^ote incredintia totu epitropiei alese de sinodulu bisericescu pentru administrarea averei bisericesci.

§ 35. Acele comune, cari nu dispunu de mijlóce nici pentru a zidi si intretien^o scol'a, nici pentru a intemeia unu fondu scolaru, potu cere o subventiune anuala din fondurile archidiececane.

C a p u 9.

Autoritatile scol'eloru poporale.

a) Autoritatile locale.

§ 36. In scol'a si anume pre tempulu prelegerii, invetiatorulu e singurul conducatoriu responsabilu si prim'a autoritate in clas'a respectiva.

§ 37. T^ote institutelu de invetiamentu poporale stau nemedilocitu sub jurisdictiunea respectivei comune. Comun'a eserceia jurisdictiunea ac^{es}ta prin sinodulu si comitetulu parochiale si prin inspectorulu localu.

§ 38. Sinodulu parochialu se compune din toti membrii parochiei pre bas'a stabilita in stat. organicu. Sinodulu parochialu e prim'a autoritate scolaru in fia-care comuna; elu decide despre t^ote afacerile mai importante ale scol'ei, alege invetiatorii si determin^{ea} salarisarea lor.

§ 39. Sinodulu parochialu alege din sinulu s^{eu} i^{er}asi dupa prescriptiunile stat. organicu unu comitetu parochialu, care se insarcin^{ea} si cu purtarea afaceriloru curente ale scol'ei. Comitetulu parochialu are sa execute hotaririle sinodului parochialu. Preotulu si invetiatorii localu suntu de a se privi totu-d^{eu}n'a cá membri ai comitetului parochialu in ceea ce privesce afacerile scolare.

§ 40. Inspectorulu scolaru, care va fi preotulu localu, e indatoratu a supraveghia frecuentarea, prelegerile si preste totu purtarea at^{at}u a eleviloru, cátu si a invetiatoriloru. Mai

departe inspectorulu e organulu, care comunica cu autoritatile mai inalte, reprezentandu comun'a in afara. Facerea diferiteloru raporturi totu in sarcin'a inspectorului cadu.

b) Autoritatile districtuali.

§ 41. T^ote institutelu de invetiamentu poporale ale unui districtu s^{eu} protopopiatu luate la olalta stau sub jurisdictiunea nemedilocita a respectivului districtu s^{eu} protopopiatu. Protopopiatulu eserceia ac^{es}ta jurisdictiune printr'o reprezentatiune al^{es}a anume.

§ 42. Spre scopulu acest'a se alege, conformu stat. organicu, din partea protopopiatului unu sinodu protopopescu, care t^{ie}ne cáte o s^{ie}dintia ordinaria pre fie-care anu. Pentru casuri de lipsa se potu t^{ie}ne si s^{ie}dintie extraordinare. Sinodulu protopopescu are a se ocupa cu afacerile scolare comune intregului protopopiatu, at^{at}u in ceea ce privesce invetiamentulu, cátu si in ceea ce privesce fondurile scol'eloru. Elu form^{ea}za totu de odata a d^{ou}a instantia in cestuni de controversa ale singurateceloru comune.

§ 43. Din partea sinodului protopopescu se alege unu comitetu protopopescu dintre membrii sinodali. Acestu comitetu aduce la deplinire decisiunile sinodului, i^{er}a pre de alta parte esecuteza dupa propi'a sea hotarire totu felulu de afaceri, la care e autorisatu din partea sinodului.

§ 44. Spre a administrá fondulu protopopescu, care dupa impregiurari se foloseste at^{at}u pentru scopuri bisericesci, cátu si scolare, se alege o Epitropia de d^{ou}e pers^one, cari inca facu parte din comitetulu protopopescu.

§ 45. Inspectoru scolaru preste totu protopopiatulu e protopopulu respectivului cercu. Elu presid^{ea}za s^{ie}dintiele sinodului si ale comitetului protopopescu. Dupa o intielegere prealabila cu comitetulu protopopescu, inspectorulu va intreprinde escursiuni prin protopopiatu spre a cercetá scol'ele si spre a se convinge despre starea lor. Inspectorulu, ad^{ea} protopopulu este totu de odata si organulu care comunica at^{at}u cu autoritatile districtuali cátu si cu locurile mai inalte. Diferitele raporturi si conspecte in trebile scolare districtuali cadu in sarcin'a inspectorului districtualu.

c) Autoritatile archidiececane.

§ 46. T^ote institutelu de invetiamentu poporale ale archidiecei gr. or. din Transilvania stau imediatu sub jurisdictiunea archidiececsei. Archidiecec'a eserceia ac^{es}ta jurisdictiune, prin corporatiuni si pers^one alese.

§ 47. Spre acestu scopu archidiecec'a alege, conformu dispositiuniloru din stat. organicu, unu sinodu eparchialu, care in totu anulu t^{ie}ne cáte o s^{ie}dintia, ocupandu-se pre langa afacerile bisericesci, si cu cele scolare. Rap^ortele necesare, at^{at}u cu privire la invetiamentu, cátu si cu privire la administratiunea scolaru, se voru asterne sinodului in fie-care s^{ie}dintia cá sa se p^ota orientá in decisiunile sele.

§ 48. Consistoriulu archidiececanu cá senatu scolaru, aduce la indeplinire conclusele sinodului si regul^{ea}za ori-ce afaceri, pentru care posed^{ea} autorisare din partea sinodului. T^ote rap^ortele dela inspectorii at^{at}u locali, cátu si districtuali trebuie se tr^{ea}ca prin consistoriulu archidiececanu scolaru, care va debate asupr'a lor in s^{ie}dintiele sele septemanare.

§ 49. Archiepiscopulu presid^{ea}za s^{ie}dintiele sinodului si ale consistoriului. In ac^{es}ta calitate e supremulu inspectoru alu tuturor scol'eloru din archidiececa si represent^{ea}za scol'a at^{at}u in launtru, cátu si in afara.

C a p u 10.

Despre invetiatorii si alegerea lor.

§ 50. La functiunea definitiva de invetiatorii in scol'ele poporale se admitu numai acele pers^one, care au absolvit cu bunu succesu cursurile pre-

parandiali la unulu din institutelu pedagogice-teologice romane ort. resar. s^{eu} si la alte institutelu de felulu acest'a fia interne, fia externe, si cari au depusu i^{er}asi cu bunu succesu esamenelu de calificatiune.

§ 51. Invetiatorii admisibili in scol'ele poporale romane ort. resar. trebuie se apartiena bisericei romane de conf. ortod. resar.

§ 52. La functiunea provisorie de invetiatorii se potu admite si pers^one de acelea care absolvindu unu cursu preparandialu, n'au depusu inca esamenulu de calificatiune.

§ 53. Individii, cari n'au absolvit vre-unu cursu preparandialu, nu se admitu la functiunea de invetiatorii, dec^{at}u dupa ce voru fi depusu unu esamenu formalu de calificatiune.

§ 54. Alegerea (si ficsarea salarisarei) invetiatoriloru se face prin sinodulu parochialu pre bas'a conditiuniloru cuprinse in concursu, avendu in vedere, ca totu-d^{eu}n'a sa se al^{eg}a celu mai calificatu dintre concurenti.

§ 55. Devenindu vacanta vre-o statiune de invetiatorii, comitetulu parochialu stabileste in concursu conditiunile pentru o noua alegere, pre care le aduce apoi la cunoscintia protopopului cá inspectoru districtualu. Publicarea concursului se intempla in modulu indatinatu p^{ana} acum.

§ 56. La facerea concursului au a se observá urmatórele puncte:

a) Dispositiunile din §§ 50 si 51.

b) In concursu se va spune la muritu, ca intre concurenti celu mai calificatu se va preferá.

c) Sum'a salariului se va aretá in modu precisu.

§ 57. Salariulu invetiatorului se fia amesuratu sarcinei si demnitatiei sele. Salariulu in nici unu casu nu va fi inferioru sumei de 200 fl. pre anu, fia in bani gat'a, fia in naturalie.

§ 58. Invetiatorulu odata alesu in modulu aratatu, rem^{ane} neamovibilu la postulu seu, pre cátu tempu si implinesce datorile si se p^orta conformu chiamarei sele.

§ 59. Déca din contra, s'aru aduce inculpari grave asupr'a unui invetiatoriu, atunci va avé locu o cercetare disciplinaria; dovedindu-se inculparile intemeiate, atunci autoritatile competente voru departá pre unu atare invetiatoriu din postulu seu.

§ 60. Departarea din functiune a unui invetiatoriu mai are locu si atunci, cádu in urm'a unui morbu fisicu s^{eu} moralu necurabilu, nu mai e in stare de a satisface misiunei sele.

§ 61. In decursulu anului scolaru invetiatorulu nu p^ote parasí postulu seu. Parasirea postului trebuie adusa la cunoscintia autoritatiei respective celu putienu cu d^{ou}e luni inainte de inceputulu anului scolaru viitoru.

C a p u 11.

Tempulu invetiamentului.

§ 62. In scol'ele poporale dela sate tempulu invetiamentului va fi celu putienu de 8 luni.

§ 63. In scol'ele poporale dela sate cursurile de invetiamentu voru incepe cu 1 Octobru si voru incetá cu finea lui Maiu.

§ 64. In scol'ele poporale dela orasie, precum si in t^ote scolele normale tempulu invetiamentului va fi de 10 luni, ad^{ea} dela 1 Septembre p^{ana} la finea lui Iuniu.

§ 65. In fia-care septamana se ia o di s^{eu} si d^{ou}e jumetati de di, cá tempu de vacatiune. Diu'a de vacatiune se va destiná dupa impregiurările locali din partea respectiveloru autoritati ale localu.

§ 66. Vacatiuni preste anu se voru dá in dile de serbatori imperatesci si dupa impregiurari, si in dile de tergu de ti^{er}a. In privintia serbatoriloru de Craciunu, de Pasci si de Rosalii sa se observe urmatórea norma: Vacatiunile de Craciunu au se inc^{ea}pa cu diu'a ajunului inclus. si voru t^{ie}ne p^{ana}la dupa anulu nou; i^{er}a cele de

Pasci voru incepe din Mercurea mare si voru t^{ie}ne p^{ana}la dupa Duminec'a Tomei. La Rosalii vacatiunile suntu numai de 3 dile.

§ 67. Autoritatile scolare locali mai potu scuti tinerimea de frecuentarea scol'ei si in alte dile, alu cároru numeru inse nu p^ote fi mai mare de trei preste totu anulu scolaru.

§ 68. Invetiatorulu nu are dreptu se dispenseze pre scolari de frecuentare mai multu de o di preste totu anulu scolaru.

§ 69. In casuri de morbu si de alte impregiurari grave, care nu se potu preved^{ea} nici ocoli, invetiatorulu dela scol'ele poporale elementari va avisá pre inspectorulu scolaru, cá se fia suplinitu; i^{er}a invetiatorulu dela scol'ele normale avis^{ea}za pre respectivulu directoru, cá sa ia mesuri in privintia suplinirii.

C a p u 12.

Esamenelu.

§ 70. Spre a se put^{ea} constatá mai cu inlesnire sporiulu s^{eu} regresulu in diferitele scol'e, trebuie a se t^{ie}ne in fia-care anu cáte unu esamenu publicu si anume la finea anului scolaru; i^{er}a intre semestre se va t^{ie}ne numai unu esamenu privatu.

§ 71. La fia-care esamenu scolaru voru fi intrebati din t^ote obiectele aflate in planulu de invetiamentu. Examinatoriu este invetiatorulu localu; d^{ara} cu voi'a presiedintelui, ori-cine altulu p^ote pune scolariloru intrebari din obiectele, despre care va fi vorb'a.

§ 72. Afara de óspetii voluntari, la esamene voru trebui se mai asiste cá reprezentanti din partea respectiveloru autoritati celu putienu:

a) Inspectorulu localu;

b) Inspectorulu districtualu cá presiedinte;

c) Unu delegatu din partea comitetului protopopescu respectivu; si

d) Unu delegatu alu senatului scolaru, cáru'i a se voru dá diurne din fondurile archidiececane.

§ 73. Protopopulu cá inspectoru districtualu numai in casuri grave si extraordinare va pot^{ea} insarcin^{ea} pre o alta pers^ona competentu sa-lu inlocuiesca la esamene. Presiedinte la esamenu este totu-d^{eu}n'a protopopulu in calitatea sea de inspectoru scolaru districtualu.

§ 74. Despre t^ote esamenelu dintr'unu protopopiatu sa se dea rap^orte si anume:

a) Inspectorulu localu va rap^orta sinodulu parochialu;

b) Inspectorulu districtualu va rap^orta consistoriulu archidiececanu.

c) Delegatulu comitetului protopopescu va rap^orta sinodulu protopopescu;

d) Delegatulu senatului scolaru va rap^orta consistoriulu archidiececanu cá senatu scolaru.

§ 75. Aceste rap^orte, facute in scrisu, voru serví de basa la debateri despre afaceri scolare in sinódele parochiali, protopopesci si archidiececane.

C a p u 13.

Scol'ele de repetitiune.

§ 76. Aceea parte a tinerimei de ambele secse, care s^{eu} a petrecutu déjá cursurile scolare prescrise in scol'ele poporale s^{eu}, din óre-care cause, n'au potutu petrece acele cursuri, e obligata a frecuentá scol'ele de repetitiune p^{ana} la etatea de 15 ani impliniti.

§ 77. In privintia frecuentarei scol'ei de repetitiune voru avé valóre dispositiunile din §§ 15, 16 si 17.

§ 78. In fia-care scol'a de repetitiune se va observá strictu regul'a separarei secseloru, — astfelu, cá nici odata elevii si elevele se nu fia instruiti in acelasi localu.

§ 79. In fia-care scol'a de repetitiune elevii voru formá cáte d^{ou}e despartieminte:

a) Despartimentulu acelor'a, cari au petrecutu cursurile prescise in scólele poporali;

b) Despartimentulu acelor'a, cari din intemplantare, n'au cercetatu inca de locu scóla séu au cercetatu pré putienu.

§. 80. In fia-care comuna preotulu locului séu déca suntu doi, celu mai tineru, este obligatu a dá lectiuni din religiune la scóla de repetitiune.

§. 81. Cele-lalte obiecte de invetiamentu la scóla de repetitiune cadu in sarcin'a respectiviloru invetiatori, pentru care insa invetiatorii voru primí o deosebita remuneratiune din partea comunei.

§. 82. Scóla de repetitiune se va tiené in tóte Duminecile si serbatorile, luându afara cele dóue dile dinteiu la Craciunu, la Pasci si Rosalii, apoi diu'a de anulu nou si de bobotéza. Alte vacatiuni nu voru avé locu la scóla de repetitiune.

§. 83. Prelegerile la scóla de repetitiune se incepu deodata cu regulatele cursuri scolare; esamenile inca voru fi in acelasi tempu.

C a p u 14.

Limb'a de propunere si obiectele de invetiamentu.

§. 84. In tóte scólele române de confesiunea ortod. resar. limb'a de propunere nu póte fi de cátu cea românesca, adeca limb'a materna a eleviloru.

§. 85. Obiectele de invetiamentu voru fi urmatóarele;

a) in scólele poporali elementari séu inferioare:

1. Religiunea (Rugaciuni) — Istorióre biblice. — Sentintie biblice. — Catechismulu pre bas'a istoriei biblice. — Cántari bisericesci.)

2. Limb'a materna. (Esercitie intuitive. — Cetirea si scrierea. — Gramatic'a. — Esercitie ortografice si stilistice.)

3. Computulu (calcululu): (Mesurile si monedele din patria. Aritmetica elementara, cu esercitie practice (mai alesu cu privire la impregiurările locali in minte si prin tabela.)

4.) Cunoscintiele reali: a) (Geografi'a si istori'a patriei cu deosebita privire la poporul românú; ceva din geografi'a si istori'a universală si din istori'a nationala. b) (Elemente de fisica si istori'a naturala pentru scopuri practice si cu privire la impregiurările locali.) c) (Elemente de agronomia si economia.)

5.) Cunoscintie tehnice: (Caligrafia. — Desemnulu linearu. — Cántare. — Gimnastica. — Lucru de mâna in scólele de fetitie.)

b.) pentru scólele poporali superioare séu normali:

1.) Religiunea: Rugaciuni. — Istorióre biblice. — Sentintie biblice — Cetirea din Biblia. — Momente din istori'a bisericésca, mai alesu cu privire la desvoltarea crestinismului si la biseric'a nóstra nationala. — Catechismulu pre bas'a istoriei biblice. — Cántari bisericesci.)

2. Limb'a: a) cea materna: (Esercitie intuitive. — Cetirea si scrierea. — Gramatic'a. — Ortografi'a si stilistic'a. b) O limba straina: (Cetirea si scrierea. Gramatic'a pre bas'a deprinderiloru practice.

3. Computulu si Geometri'a: (Mesurile si monedele din patria. Cele 4 specii de computu cu numeri intregi, franti si decimali, prin esercitie practice in minte si pre tabela si cu referintia la impregiurările locali. Notiuni generali si fundamentali din geometria pentru scopuri practice.)

4. Cunoscintie reali: a) Geografi'a si istori'a patriei cu deosebita privire la poporul romanu. Schitie din cosmografia. — Geografi'a si istori'a universală si in legatura cu acest'a din urma drepturile si datoritiile cetatenesci. — Istori'a nationala. — b) (Istori'a naturala si sciintie naturali, avendu in vedere scopuri practice din

viétia). c) Elemente de agronomia si economia).

5. Sciintie tehnice: (Caligrafia. — Desemnulu linearu pre bas'a cunoscintieloru din geometria. Cántari. — Gimnastica. — Lucru de mâna in scólele de fete.

(Va urmă)

Escriere de concursu

pentru locuri stipendiate (burse) in instituttele de educatiune si cultura militare.

Cu inceperea anului scolasticu 1876/7 vinu de a se ocupá in instituttele de educatiune si cultura militare urmatóarele locuri stipendiate:

1.) Unu locu stip. Baronu **Brady** pentru fii de religiune catolica, nascuti in Irlandi'a, eventualu pentru fii de oficeri de provenientia irlandesa si in lips'a acestor'a pentru fii de oficeri séu in genere de barbati meritati de armata.

2.) Unu locu stip. Iulie **Brudermann** pentru copii din famili'a **Brudermann** si neaflandu-se unu atare aspirantu, pentru unu copilu de parinti seraci, dara legitimi din comun'a **Hütteldorf** lângă Vien'a.

3.) Dóue locuri stip. majoru **Dell** pentru fii de oficeri de religiune evanghelica.

4.) Unu locu stip. **Hermann & Hensel** pentru fii de oficeri de geniu.

5.) Dóue locuri stip. majoru **Krauss** pentru fii de ai militariloru obligati din IX regimentu de husari si in lips'a acestor'a, pentru fii de militari din celalalte regimente de husari séu din infanteri'a ung.

6.) Unu locu stip. Iacobu de **Schellenburg** pentru fii de oficeri din fostulu generalatu alu Varasdinului si Carlsstadt.

7.) Unu locu stip. Sabbas de **Tokoly** pentru fii de natiunea ilirico-serbésca si religiunea greco-orientale, preferindu-se descendentiu fundaturului, si pentru fii de oficeri.

Fia-care din aceste locuri stip. se póte ocupá in scólele reali militare séu in academiile militare.

Conditiiunile generali de primire suntu aceste:

1. Indigenatulu austriacu séu ungurescu, documentatu prin testimoniulu de patria; la externi prin prea inalt'a aprobare a Majestátiei Sele Imperatului si Regelui.

2. Aptitudinea corporale atâtú pentru educatiunea militaria câtú si pentru servitie viitorie de resbelu, documentata prin tesmoniu dela unu medicu graduatu activu din armat'a c. r. séu din marin'a belica séu din ambele militie de aপরare a tieréi, mai departe prin testimoniulu de vaccinatú.

3. O purtare morale multiemtória, documentata prin testimoniulu scolasticu.

4. Etatea maximală, preste care sa nu fi trecutu, documentata prin atestatul de botezu séu de nascere.

5. Precunoscintiele recerute, documentate prin testimoniulu scolasticu din semestrulu de pre urma, prin esamenulu de primire depusu cu succesu indestulitoriu la institutulu respectivu.

Toti aspirantii trebue sa cunósca limb'a germána intru atâtú câtú sa póta incepe invetiamentulu cu succesu Pentru a intrá la o scóla reala militaria inferióra si adeca:

In cursulu an. I e de lipsa cá (aspirantulu respectivu) sa fi absolvatu bine clas'a 4 séu 5 dela o scóla poporale, sa nu fia trecutu de 12 ani; in cursulu II, III séu IV se fi absolvatu bine clas'a 1, 2 séu 3 la o scóla reale, la unu gimnasiu realu séu inferioru séu clas'a de asemenea valóre la scóla civila, apoi sa nu fi trecutu de anii 13, 14 respective 15 ai vietiei.

Pentru a intrá in scóla reala superióra militaria se recere sa fi absolvatu bine clas'a 4, 5, respective 6 dela o scóla reale, gimnasiu séu gim-

nasiu realu, apoi se nu fi trecutu de anulu vietiei 16, 17, respective 18.

In academi'a militaria din Wr. Neustadt potu sa intre in anulu acest'a aspiranti, cari au absolvitu bine siepte clase gimnasiale si n'au trecutu de 19 ani.

In academi'a militaria tehnica care consta dintr'unu despartimentu de artilerie si de geniu, potu sa intre aspiranti, cari au absolvitu spre multiamire o scóla reale completa, unu gimnasiu superioru séu unu gimnasiu realu complectu, fâra de a fi trecutu de 19 ani.

Pâna unde are sa se estinda esamenulu de primire, decudu la intrarea intr'un'a din scólele reale militare séu in academi'a tehnica militaria din Vien'a dispositiunile „planulu de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r.“, la intrarea in academi'a militaria din Wr. Neustadt inse dispositiunile din „planulu de invetiamentu pentru gimnasiele de statú.“ In deosebi se cere dela aspirantii pentru academi'a militaria mai pre urma numita in matematica cunoscintia ecuatiuniloru de alu doilea gradu si a progressiuniloru, in geometrie cunoscintia planimetriei, stereometriei si a trigonometriei plane.

Esaminarea din limb'a boemica séu cea unguresca se va admite pentru anulu acest'a in tóte instituttele de educatiune si cultura militare in modu esceptionalu; din limb'a franceza se cere dela cursulu an. II in scóla reala inferióra militaria in susu celu putienu cunoscintia materiei de invetiamentu ce se vine pe cursulu an. I alu acestui institutu; dara la intrarea intr'un'a din cele dóue academii militare se cere celu putienu cetire fluenta si corecta, apoi traducere de pre limb'a franceza pre cea germana si esercitie simple de pre germána pre franceza.

In rogările pentru primire in academi'a tehnica militaria e de a se amintí, déca aspirantele doresce se intre in despartimentulu de artilerie séu de geniu.

De altmintrea conditiunile detaliate de primire se potu vedé din „prescriere despre primirea de aspirantidelaeducatiunea privata in instituttele de educatiune si cultura c. r. militare“, publicata in bucat'a XXV a fôiei de ordinatiuni normali, care impreuna cu „planulu de invetiamentu pentru scólele reale militare c. r.“ publicatu in bucat'a IX din „fôia pentru ordinatiuni normali“ dupa unu distribuitoriu separat, se potu procurá dela editiunea tipografiei c. r. de curte si statú.

O copie tiparita de pre prescriesele amintite se afla si la L. W. Seidel si fu-seu in Vien'a si la Car. Prohaska in Teschen.

Suplicele au sa se predee celu multu pâna la **30 Iuniu a. c.** si adeca cu privire la locurile stipendiate

ad 1. Episcopului din Dublinu; 2. Ministeriului imperialu de resbelu;

3. prin comand'a statiunei militare in Oedenburg cátra conventulu bisericescu de acolo;

4. prin comitetulu administrativu si tehnicu cátra curatel'a fundatiunei;

5. Cátra regimentulu husarescu principele Lichtenstein. Nro 9 in Stuhlweissenburg;

6. Cátra comand'a generale, din Agramu;

7. Cátra Escelenti'a Sea dlu fdzm. Gabr. baronu Rodich, locotenente, comandantu alu divisiunei XVIII de infanteria si comandante militariu in Zara.

Din lips'a de spatiu se voru puté primí in celu mai de aprópe anu scolasticu in scólele reale militare elevi pe plata numai intr'o mesura fôrte restrinsa, precându impartirea de elevi pe plata, cari corespundu conditiuni-

loru legali, la academiile militare va urmă intr'unu modu nerestrinsu.

Pausialulu de costu, pentru care elevulu pre cátu tempu se afla in institutu primesce nutrementulu deplimu inbracamintea si locuinti'a, e pentru scólele reali-inf. militare 300 fl.

„ „ „ super. „ 400 fl.
„ „ academiile „ 600 fl.

de o persóna pre anu.

Acestu (pausialu) e de a se solví totu la o jumetate de anu antecipative la cass'a militaria, respective la cass'a civila ce fungéza cá locu de solvire pentru militari.

Pentru fia-care elevu pre plata e de a se depune in cursulu anualu supremu alu academei cu rat'a din urma a pausialului pentru costu si sum'a ce se statoresce si publica din cându in cându pentru ecuparea elevului cându iese cá oficeru.

Suplice pentru aplacidarea de locuri pre plata primesce fia-care comanda generale (militaria) — de cetate locale — cercuale — si de intregire.

Vien'a 27 Martiu 1876.

Dela ministeriulu imperialu c. r. de resbelu.

Centralisarea federativa este principiulu bisericei in administratiune.

(Urmare.)

Drepturile de cari se bucurá fia-care metropolitu in provinci'a sea metropolitana, si patriarchulu in patriarchatulu seu, erau fôrte insemnate. Metropolitii avéu dreptulu a se ingrigí pentru ordinea si prosperarea generale bisericesca in tóte bisericile din metropolii; convocau sínódele locale, cu dreptulu de presiedintia; sínódele, in care nu luau parte metropolitii, nu putéu aduce decisiuni valide (can. 20 Ant); fâra invoirea metropolitiloru episcopii nu putéu intreprinde nimicu in administratiunea bisericei. „Episcopii cari suntu in fia-care eparchia, trebuie se scie pre episcopulu, carele este inainte statatoriu in metropolia si are purtare de grige pentru intrég'a provincia.

... Iéra ceilalti episcopi nimicu de mai mare insemnatate sa nu incépa fâra elu, **decátu acelea numai, câte se cuvínu eparchiei fiesce-cariu'a** si sateloru de sub dens'a, cá fia-care se **aiba stapaniu*** preste eparchi'a sea si se o cármuiesca dupa cuviinciósa religiositate a fiesce cáruia, si se aiba grige pentru intregulu tienutu, care este supusu cetátiei sele, ca se hirotonésca pre presbiteri si pre diaconi, si tóte cu judecata sa le faca; iéra mai incolosa nu se apuce a face nimicu fâra episcopulu metropoliei, nici acest'a fâra sentintia celoru lalti.“ (can. 9 Antiochia).*)

Asemenea drepturi eserciau, in patriarchate, patriarchii cu putiena deosebire. Espunerea loru este de prisosu.

In autoritatea loru, inse, si metropolitii erau limitati. Fâra sentintia si votulu episcopiloru sufragani ei nu putéu intreprinde lucruri privitorie la bisericile eparchiale. Va se dica, metropolitii depindeau dela autoritatea sinodala, carea in biseric'a nóstra ortodoca e de dóue feluri: ecumenica si locala. Sínódele ecumenice forméza suprem'a autoritate in biseric'a universală, iér sínódele locale, fiindu intrunirile episcopiloru din unele bisericii provinciale, hotaririle loru remanu obligátorie numai pentru bisericile, care au fostu reprezentate in acele sínóde. Canónele santiloru apostoli, cu deosebire si eschisivu, se ocupa de sínódele numite locale, adeca metropolitane. Autoritatea si compe-

*) Sublinierea este aici din partea redactiunei.

**) Unde e aci dependintia eppiloru de metropoliti asiá cum o vrei d-ta? R.

tintă a acestor sinode se estindea în toate ramurile guvernării bisericești într-o provincie. De-si nu în special, dar în trăsuri generale, canoanele ni indegta puterile și cestiunile, de cari aveau să se ocupe ss. parinti în sinodele locale. Can. apost. 37 dice: „De două ori în anu se fă sinodul episcopilor și să cerceteze între densii dogmele bunei cinstiri de Ddieu (τα δογματα της ευσεβειας) și să se decida controversele incidente bisericești.“ Ier sinodul a VII ecum. în can. 6 . . . „sinodul facendu-se pentru lucruri canonice și evangelice, se cuvine episcopilor adunati se fă cu mare bagare de seama“ etc.

Asia-dara, în deliberatiunile sinodelor locale, cadé esaminarea dogmelor bunei cinstiri, seu după can. sinod. VII ecum. obiectele cele canonice și evangelice. Insa prin „dogmele bunei cinstiri“, noi nu putem intelege absolut, dogmele credinței după privilegiate teologice, „ci lucrurile canonice și evangelice.“ Balsamon, dice, în general, că episcopii fie cărei provincie se convina cu primatul lor pentru a rezolvă cestiunile eclesiastice care sunt dubie. „Propter ecclesiasticas, quae in regionibus incident quæstiones, necessarium visum est episcopos uniuscuiusque provinciae, cum ipsorum primatē convenire, ut quae sunt dubia solvantur.“ (Balsamon, coment. ad. can. 37 ap.) Asemenea și Zonara: pentru incidentele controversii în dogme, și alte cauze eclesiastice, și pentru cei escomunicati prin episcopi, sântii apostoli au decretatu că totii episcopii provinciei să se întrunească de două ori la anu, consultându-se și complanându controversele: „Ob incidentes de dogmatis controversias, et alias ecclesiasticas causas propter illos etiam, qui sunt ab episcopis excommunicationis subjecti“ etc. Iera în privirea obiectelor canonice și evangelice celebrii canonisti dicu, ca la celea canonice apartiene administrarea averilor episcopale și a bisericilor eparchiale, ordinațiunile clericilor; la celea evangelice, ingrigirea, că tainele să se fă după prescripțiunile bisericești. „Quando autem fuerit, inquit, facta sinodus, debent episcopis curam gerere, ut evangelicae et canonicae traditiones serventer et alia Dei mandata. Et sunt canonicae euidem traditiones justae et injustae excommunicationes, clericorum ordinationes, episcoporum rerum administrationes, et similia: evangelicae autem traditiones et mandata Dei, baptizari in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, etc. . . (Bals. in coment. can. 6. VII). (inceputu nou.) Din aceste se vede că autoritatea sinodelor locale nu se marginea în cercetarea dogmelor, și a învetiatorei despre credință, ci ea se estindea și asupră administratiunei, ordinei și disciplinei eclesiastice.

În unele biserici locale, pentru teritoriale lor prea îndepărtate, adeșori eră cu neputința întrunirea sinodelor. Atunci biserica a permis, ca și în particularile provinciilor metropolitane să se pōta tîne sinode, prin episcopii provinciali pentru unele cauze mai mici. Asiă, parinti sinodului din Cartagenă (a. 418) au enunțiatu: „ca nu este necesariu că frații să se ostenească în totii anii, ci de câte ori lipsă obstesca va cere, adeca a întregii biserici din Africa, după ce din toate părțile s'au dat scrisori către această catedră, trebuie să se adune sinodu în aceea eparchia, în carea usulu și comoditatea ne-arui îndemnă; ier' cauzele care nu voru fi comune să se judece în eparchie proprii.“ (can. 104 Cart.) — Africa pre tempulu sinodului din Cartagenă (418) cu tîenuturile

supuse ei constituia o biserică locală de optu provinciilor metropolitane: 1) Alexandria, Pentapolul Libiei cu Tripolis un'a, 2) Bizacium, 3) Carcedonul, 4) două Numidie, 5) trei Mauritane, 6) Cesariana, 7) Sitifensis și a 8) Tingiana. (Sintagma alfab. a lui Blastariu, prefat. la sinod. Cartaginei.) — Episcopii și metropolitii acestor provincii, neputendu-se întruni, după can. 37 ap. de două ori la anu, în sinode locale, ci numai cându lipsă obstesca a întregii biserici din Africa o pretindea această, — cauzele de natură specială seu privată, sinodul cartagineanu a decisu, ca acestea să se judece și în eparchie proprii, adeca în metropolia și nici decătu în regiunea seu districtul episcopilor sufragani; ier' în cauzele comune, adeca dogmatice, nu mai sinodul obstescu alu întregii biserici africane se pōte pronunția. „A quibus autem solventur quae emergunt ecclesiasticae questiones? dicit, quod si hae sint quidem communes, scilicet dogmaticae, episcopi per litteras accersentur et facta sinodo solvetur dubium. Sin autem non sint eiusmodi, sed speciales seu privatae, ut quae sunt fortassis exortae inter clericos et episcopos, de iis in unaquaque provincia quaeretur.“ (Bals. in coment. can. 98 Cartag.)

Atătu formele de administratiune în biserică antică, precum și insasi sinodalitatea, ce alta vedescu ele, decă nu principinlu unei eminente centralisări federative, espresa în modu pozitivu prin can. ap. 34, care suna: „Episcopiloru fiestecărei națiuni se cuvine a scî pentru celu națiuni între densii și a-lu esistimă pre elu că capu, și a nu face nimicu, de unu momentu mai mare fără sentința lui; iera ei numai acele se făca ce se referescu la eparchia (παροίχια) și la satele supuse lor. Dăra nici elu se nu făca fără sentința tuturoru nimicu.“

Insusi can. acestă nu instituie alta formă de administratiune particulară, de cătu cea metropolitana. Si metropoliile fiindu create cu privire la nationalitatea creștinilor, ele compun unu întregu nesolubil, a cărui părți sunt homogene și nu heterogene. Din acestu temein, în un'a și aceiași metropolia, o administratiune descentralisatōre este anticanonică, este contraria practicei și spiritului bisericești ortodoxe, prin urmare trebuie sugrumată în germenel ei! Acestă nu însemnă a nimici libertatea elementelor și a organelor inferioare în biserică. Sinodalitatea indegetată prin canōne este garanția neîngetată pentru libertatea lor. Drepturile episcopilor, în sfera lor, sunt nealterabile. Episcopii aveau dreptul a se ingrigi de prosperarea poporului de sub potestatea lor, a purtă grige de toate lucrurile bisericești, „că totii bani și lucrurile bisericești trebuie a se ocărui după pânirea lui, (a episcopului) și a se împarti la cei seraci, cu frică lui Ddieu și cu toată evlavie, prin presbiteri și diaconi. Si pentru ce să se ocăruiască acestea, și să se împartă prin acesti; pentru că să se pazesca pre sinesii episcopulu mai pre susu de totu prepusulu, și prihan'a, ca cum ca singuru le manăncă, și reu le iconomisesce.“ (Pidal. talc. la can. 41 ap.) Acî se vorbesce despre averile bisericilor catedrale, și nu despre bisericile întregii provincii episcopale la olalta. A chirotoni diaconi și presbiteri „ier' mai incolo să nu se apuce a face nimicu fără episcopulu metropoliei.“ De asemenea, episcopiloru apartien dreptul de a instituî chor-episcopii (τὴν χορὰς ἐπισκοπὴν.) Insa ei, nu pōtut întinde autoritatea lor mai departe. Hirotoniele chor episcopiloru nu învolve în sine și dreptul episcopiloru de a regulă ordinea

administratiunei eparchiale. Acestă se tîne de competența sinodului metropoliei, precum amu demonstratu. Chiaru referințele dintre episcopi și chor-episcopi s'au regulatu în sinode și nu prin episcopi. Dovada, că administratiunea particularelor provinciilor episcopesci, se făcea de sinodele provinciale. A impropriu episcopiloru nisce drepturi, cari nu au base în canōne, este numai ostentatiune zadarnică.

Noi, trebuie se marturisim, suntem departe în privirea sinodelor, de sinodele bisericești antice. Cu această nu vom se dicu, că sinodele noastre în formă lor de astadi nu-si au rațiunea lor în pracsă bisericești apostolice. Un'a însă trebuie să recunoscem, că biserica, atunci, cându multimea orasiilor, din toate părțile, atacă esistința ei, ea a limitatu influințele laicilor în administratiune; cându apoi, sinodele de care amintescu canoanele bisericești, se constituiau eschisivu din persoane clericale, din episcopi. Lucru foarte natural, că, pentru tîneria sinodelor de această specie, a se întruni, celu puteriu, episcopii unei provincii metropolitane. Este această o împregiurare, ce ne arată foarte lamuritu, că sinodele noastre eparchiale, nu se potu asemena cu sinodele eparchiale ale bisericești antice. În biserică noastră, numai sinodul episcopiloru cu congressulu la olalta, au analogia sinodelor provinciale în cei dintăiu optu secolu a bisericești creștine. Si decă luăm în privire caracterulu acelor sinode, va trebui se recunoscem, că sinodele noastre eparchiale seu diocesane, numesca-se ori cum, nu sunt decătu nisce organe auxiliare în administratiunea metropolitana, care stau în dependința congresului, precum stau și episcopii în dependința metropolitului; nu potu episcopii întreprinde nimicu momentos fără consensulu metropolitului, nu potu nici sinodele fără sentința și votulu congresului!

A tractă o cestiune bisericească, în privirea datelor canonice, nu este usor. Si canonistulu trebuie să esamineze cu multa ingrigire toate fazele prin care s'au desvoltatu canoanele, pentru că de sunt scrise în vechime și în deosebite împregiurări; cuprind în sine cestiuni, care fără confrontare cu alte canoane și fără studiu și esplanțatiuni istorice, nu potu fi intielese. Canoanele nu se potu aplică toate după litera. În această întemplantare canonistulu să iee în socotința spiritulu, întentia lor. Amu vedutu, că multi termini canonici, întrebunțati de sântii parinti, au cu totul altu sens decătu care li dămu noi astadi. Asiă diecesă, însemnă complexulu mai multor provincii metropolitane, eparchia, însemnă provincia metropolitana; ier teritoriile singuraticilor episcopi, se numiau parochia asiă se afla în testulu grecescu a canonului apostolicescu 34; dar si Eusebiu atestă această în istoria sea eclesiastica (Cartea I c. 1). Fără privire la împregiurările acestea, scriitorulu bisericescu, nu va pōte nici cându espune adeverulu, ci trebuie se cada dintr'unu neadeveru într'altulu, compromitindu numai sciința canonică, și amingindu bună credința a publiculu.

Acestea sunt privilegii, ce amu desvoltatu, pre basă studiulu canonic, în cestiunea de administratiune bisericească. Amu facut o această în interesulu comunu, fără că se amu pretensiunea de infalibilu.

Vincentiu Mangra.

Nr. 1186/1876.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de medicu scaunale aici, cu care este im-

preunatu salariulu anual de 300 fl. v. aust. din ajutoru salariale, se escrie prin această până la cea mai de aproape organizare municipale concursu.

Competenții au a-si aterne cererile lor bine instruate până la 26 Aprilie a. c. la subscrisulu oficiolatu scaunale. Doctorii de medicina voru ave preferință.

Oficiolatu scaunale,

Mercurea în 9 Aprilie 1876.

(1—3) (L. S.) Macelariu
(L. S.) Tronca.

Concursu.

Parochia gr. or. Certegia protopresbiteratu Campeni, de clasă a III aflându-se vacanta, se deschide și publica prin această concursu, până în 10 Aprilie a. c. st. v.

Emolumentele sunt:

I. Tacsele stolare.

- a) dela botezuri . . . 15 fl.
- b) dela cununii . . . 40 fl.
- c) dela molitve pre posturi, și plată ss. pasci. 30 fl.
- d) osfestaniile . . . 60 fl.
- e) inmortentări . . . 160 fl.

II. După pamentulu bisericești unu venitu anual de . . . 100 fl.

Sumă: 405 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă această parochia voru ave a-si adresă concursele lor, în sensulu statutulu organici până la terminulu prefriptu la subscrisulu.

Campeni 11 Martie 1876.

În contielegere cu comitetulu parochialu.

(3—3) Ioanu Patitiu,
protopopu.

Ad Nr. 33—1876.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de a 3-a clasa din Nadasti'a superioara cu fili'a Hesdasch în protopresbiteratu tractulu Hatiegu, se escrie prin această concursu, cu terminulu până la 25 Aprilie st. v. a. c.

Emolumentele sunt:

- a) Pamentu aratoriu 4 jugere;
- b) dela 155 fumuri câte un'a feră de vinu;
- c) totu dela atâtea fumuri câte un'a di de lucru;
- d) stolele îndatinate dela funcțiunile preotiesci.

Doritorii de a ocupă această parochia au a-si aterne concursele lor conformu „statutulu organici“ la subscrisulu, până la terminulu susu amintitu.

Hatiegu în 19 Martie 1876.

În contielegere cu comitetulu parochialu.

(1—3) Ioanu Ratiu,
protopr.

Subscrisulu are onore a aduce cu tota reverință la cunoscința înaltei Nobilimii, c. r. militari și pl. t. publicu, că la 9 Aprilie a. c. va deschide, cu devisă eftinu și bunu, localulu seu arangiatu de nou și cătu se pōte de bine assortatu de

Caftea și Conditoria

în stradă Cisnădiei Nr. 31.

Fiindu subscrisulu în pusetiune de a duce în deplinire totu felulu de comandări în acestu genre în modulu celu mai gustos, se va silî totodata a castigă cătu mai curendu înaltulu patrociniu și deplină multamire a onoratorilor sei musterii; deci se rōga de numerosă și binevoitoare frecuentia,

Cu totă stimă

2—3 Bertoldu Frenzt.